УКРАЇНА
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА РАДА

ПОСТІЙНА КОМІСІЯ
з питань екології, охорони надр та раціонального природокористування

ПРОТОКОЛ № 24

засідання постійної комісії Запорізької обласної ради восьмого скликання з питань екології, охорони надр та раціонального природокористування

29 червня 2023 року ***КЗ «Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» ЗОР*** ***14.00***

Головуючий: Чумаченко І.М.

Присутні: Білий О.Г., Матвієнко В.В. – зв'язок «Zoom», Кравчун О.С. – зв'язок «Zoom».

Запрошені на засідання комісії:

Майстро Миколайович	Дмитро	-	голова постійної комісії з питань місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою ЗОР
Колесников Ігорович	Вячеслав	-	голова постійної комісії з питань законності, боротьби з корупцією, регламенту, депутатської діяльності та депутатської етики, прав людини, свободи слова та інформації ЗОР
Бігдан Олег Васильович		-	керівник Державної екологічної інспекції Південного округу (Запорізька та Херсонська області)
Охріменко Григорівна	Світлана	-	керівник національного заповідника «Хортиця»
Рильський Федорович	Олександр	-	Завідувач кафедри загальної та прикладної екології та зоології Запорізького національного університету

Воронова Наталія Валентинівна	-	Доцент кафедри загальної та прикладної екології та зоології Запорізького національного університету
Заруба Оксана Генріївна	-	начальник відділу іхтіології управління державного агентства меліорації та рибного господарства у Запорізькій області

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

І. Екологічні наслідки підриву Каховської гідроелектричної станції та греблі водосховища.

По першому питанню слухали:

1.1. **Чумаченка І.М.,** депутата, голову постійної комісії, з приводу екологічних наслідків підриву Каховської гідроелектричної станції та греблі водосховища. За ініціативою Запорізького національного університету відбулась конференція щодо екологічних наслідків підриву Каховської ГЕС, висновки та дослідження науковців ЗНУ впроваджено на політичну діяльність на реалізацію програм та заходів, які в порядку денному засідання постійної комісії.

Станом на 22 червня рівень нижнього б'єфа становив 12,59 метрів, з моменту підриву дамби рівень води знизився на 4,57 метри. Наразі майже повністю осушена територія Каховського водосховища (до підриву площа складала – 2155 км2). Практично знищено унікальну екосистему Національного природного парку «Великий луг» Василівського району, плавневу зону р. Дніпро та о. Хортиця. У зоні ризику ще три громади Запорізької області.

Відбувається розбавлення стоків очисних споруд, і як наслідок можливе погіршення якості води у річці Дніпро.

У випадку зупинки системи відкачки шахтних вод ПрАТ «Запорізький залізорудний комбінат» буде припинено водопостачання м. Дніпрорудне та ряду сільських населених пунктів Василівського району.

Зупинено водопостачання 31 системи зрошення полів Запорізької, Дніпропетровської та Херсонської областей.

Швидке зникнення води у водосховищі площею більше 2 тисяч квадратних кілометрів може призвести до загибелі великої кількості риби, молюсків, ракоподібних та рідкісних тварин.

Затоплення сміттєзвалищ та масова загибель тварин та риби може призвести до активізації збудників інфекцій.

Фахівці екологічної інспекції фіксують, що рівень солоності Чорного моря поблизу Одеси вже нижче норми майже три рази. Чорноморська фауна може загинути від масового напливу прісної води. Такі зміни можуть незворотньо вплинути на всю екосистему.

Наразі масових задухових явищ не спостерігається. Рівень кисню у водоймах щоденно контролюється Держекоінспекцією. ДУ «Запорізький обласний центр контролю та профілактики хвороб» МОЗ також здійснює моніторингові дослідження. Фіксуються випадки відхилення від нормативних показників, але наразі вони не свідчать про стійке бактеріальне забруднення питної води централізованого водопостачання міста Запоріжжя.

Здійснені перші кроки для поліпшення ситуації, яка виникла з підривом дамби на Каховській ГЕС, а саме Постановою КМУ №566 від 06.06.2023 р. вирішено виділити Державному агентству відновлення та розвитку інфраструктури з фонду ліквідації наслідків збройної агресії на безповоротній основі 1 500 000 гривень (видатки розвитку) на нову бюджетну програму для реалізації експериментального проєкту з будівництва магістральних водогонів Карачунівське водосховище – Кривий Ріг – Південне водосховище, Марганець – Нікополь, Хортиця (ДВС2) – Томаківка.

Після обговорення та обміну думками **В И Р І Ш И Л И** :

1.1.1. **Взяти інформацію до відома.**

Голосували: **«за» -** одноголосно.

1.2. **Бігдана О.В.,** керівника Державної екологічної інспекції Південного округу (Запорізька та Херсонська області), з приводу моніторингових заходів, які здійснюються Держекоінспекцією. Здійснюється постійний контроль за рівнем води у нижньому б'єфі Дніпровської ГЕС. Рівень води на Каховському водосховищі в нижньому б'єфі Дніпровської ГЕС станом на 28.06.2023 року становить 12 м 63 см. Здійснюються щоденні спостереження за можливими явищами замулу водних біоресурсів. 15.06.2023р. під час обстеження в районі протоки Прірва, с. Лісогірка Запорізького району спільно з представниками слідчого відділу СБУ Запорізької області та Управління державного агентства меліорації та рибного господарства у Запорізькій області було зафіксовано загибель риби. Спеціалістами Управління державного агентства меліорації та рибного господарства у Запорізькій області було розраховано шкоду, заподіяну внаслідок знищення водних біоресурсів на загальну суму 1 770 000 грн.

В межах м. Запоріжжя у зв'язку з обмілінням р. Дніпро рівень кисню значно знизився.

З метою моніторингу впиву скиду зворотніх вод на якість вод в р. Дніпро інспекцією визначається додаткові точки моніторингу в зоні найбільших водокористувачів м. Запоріжжя. Щотижня здійснюється відбір проб поверхневих вод та проводяться лабораторні вимірювання показників складу та властивості вод.

Після обговорення та обміну думками **В И Р І Ш И Л И** :

1.2.1. **Взяти інформацію до відома.**

1.2.2. **Доручити** заступнику генерального директора із впровадження системи управління якістю лабораторних досліджень ДУ «Запорізький ОЦКПХ МОЗ» Гавриковій О.П. підготувати відповідь щодо шести точок забору води у нижньому б'єфі, а саме про найвищу точку відбору і орієнтовані місця збору вод для лабораторних досліджень в м. Запоріжжя та доповісти на черговому засіданні постійної комісії.

1.2.3. **Витяг з Протоколу №24 від 29.06.2023р. з питання №1.2.** направити заступнику генерального директора із впровадження системи управління якістю лабораторних досліджень ДУ «Запорізький ОЦКПХ МОЗ» Гавриковій О.П.

Голосували: **«за»** - одноголосно.

1.3.**Охріменко С.Г.,** керівника національного заповідника «Хортиця», з приводу екологічних наслідків для національного заповідника «Хортиця» на сьогоднішній день. Національний заповідник «Хортиця» найменше постраждав від падіння рівня води на Каховській ГЕС, оскільки розташований вище ніж гребня Каховського водосховища. Відповідно рівень води біля національного заповідника «Хортиця» найменше впав ніж на територіях, таких як в Нікопольській громаді та ін. Рівень падіння води навколо о. Хортиця біля 4,5 метрів, до підриву Каховської ГЕС рівень води був вищий близько на 2 м. Наразі спостерігається омулення узбережжя навколо острову, заплавна частина острову Хортиця, близько 175 га. В першу чергу страждають саме ділянки заплавної частини, де був сформований цінний комплекс з рослин і тварин. Об'єкти заповідника внесені до складу природозаповідного фонду України. На території острову Хортиця знаходяться об'єкти загально-геологічного, загальнодержавного значення Дніпровські пороги, які складають 98 процентів від загального природозаповідного фонду міста Запоріжжя. Найбільша природозаповідна територія постраждала внаслідок підриву ГЕС. Також територія всього Каховського водосховища та острів входять до складу смарагдової мережі, яка є цінною для Європи та регламентується Бернською конвенцією. На території острову Хортиця за даними заповідника було зафіксовано знищення популяції червонокнижної водяної рослини трояндової сікулози. Інші об'єкти рослинного та тваринного світу постраждали, але повного знищення популяції не спостерігається.

Стосовно ліквідації наслідків задухи створено 2 комісії. Одна комісія створена при Запорізькій військовій адміністрації, ще одна аналогічна комісія створена при ЗМР. Відповідно моніториться ситуація і розроблений механізм де саме будуть ліквідовуватись рештки, у разі якщо можно їх зібрати в межах доступності.

Наразі заповідник працює в комісії з проведення заходів щодо ліквідації наслідків задухи водних біоресурсів та їх утилізації в межах м. Запоріжжя та комісії з проведення заходів щодо ліквідації задухи водних біоресурсів та їх утилізації ЗОВА, яка розраховує шкоду, завданої Державі внаслідок зниження рівня води через підрив Каховської ГЕС. Заповідник надає інформацію профільній комісії, також Держекоінспекції. Наслідки рахуються тисячами одиниць загиблих видів рослин, шкода завдана безхребетним, водним птахам, гніздам птахів, які знаходяться на осушеній території.

Після обговорення та обміну думками **В И Р І Ш И Л И** :

1.3.1. **Взяти інформацію до відома**.

1.3.2. **Доручити** керівнику національного заповідника «Хортиця» Охріменко С.Г. надати перші розрахунки заподіяної шкоди, яка визначається спільно з комісією з визначення шкоди та збитків, завданих природно-заповідному та лісовому фондам області внаслідок збройної агресії російської федерації при ЗОВА та Національним заповідником «Хортиця» та доповісти на засіданні постійної комісії.

1.3.3. **Витяг з Протоколу №24 від 29.06.2023р. з питання №1.3.** направити керівнику національного заповідника «Хортиця» Охріменко С.Г.

Голосували: **«за»** - одноголосно.

1.4. **Рильського О.Ф.**, завідувача кафедри загальної та прикладної екології та зоології Запорізького національного університету, з приводу екологічних наслідків підриву Каховської ГЕС та греблі водосховища. Потрібен постійний моніторинг за наслідками екологічної катастрофи. В національному природному парку «Великий Луг» знаходились шість заказників, два з них мають загальнодержавне значення, в тому числі «Малі і Великі Кучугури», де була велика кількість видів птахів. Ландшафт змінився внаслідок екологічної катастрофи. Великою проблемою є мікробіологічне розкладання органічних залишків, які відкрилися на цій території у вигляді мулу, також спостерігається органічні залишки рослин та ін. В результаті цих процесів є потрапляння токсичних речовин в ґрунт, що відкрився в додаток до мулових відкладень. Коли накопичаться токсини від процесів, будуть гинути птахи, тварини через отруєння.

Найбільше Запоріжжю і Запорізькій області треба звернути увагу на поступову загибель садів, які є на правому березі від Солов'їної рощі до Біленького, які поливались з Каховського водосховища. На сьогоднішній день не має доступу до води, за рік сади засохнуть. Необхідна допомога для поновлення поливів садів. Наслідки загибелі садів будуть мати соціальне значення, у людей погіршиться якість життя, в основному там пенсіонери, які живляться від цих садів. Пропозиція: через русло старого Дніпра знаходиться

один з водозаборів для 29 таких самих садових товариств, вода відійшла на відстань від насосів 130-140 метрів, необхідно прокласти труби і поставити додатковий насос, або прокласти канал.

Після обговорення та обміну думками **В И Р І Ш И Л И** :

1.4.1. **Взяти інформацію до відома**.

1.4.2. **Доручити** Департаменту агропромислового розвитку Запорізької обласної державної адміністрації надати інформацію про садові товариства, які страждають від браку води для поливу своїх садів та доповісти на засіданні постійної комісії.

1.4.3. **Витяг з Протоколу №24 від 29.06.2023р. з питання №1.4.** направити директору Департаменту агропромислового розвитку Запорізької обласної державної адміністрації Бойку М.С.

1.4.4. **Доручити** Державній екологічній інспекції Південного округу (Запорізька та Херсонська області) відібрати зразки ґрунту в районі селища Малокатеринівка для лабораторного дослідження та доповісти на засіданні постійної комісії.

1.4.5. **Витяг з Протоколу №24 від 29.06.2023р. з питання №1.4.** направити керівнику Державної екологічної інспекції Південного округу (Запорізька та Херсонська області) Бігдану О.В.

Голосували: **«за»** - одноголосно.

1.5. **Рильського О.Ф.**, завідувача кафедри загальної та прикладної екології та зоології Запорізького національного університету, з приводу заяви голови правління Об'єднаного обслуговуючого садівничого товариства «Екологія+» Приймак О.О. про надання адміністративної і технічної допомоги з метою поновлення насосної станції для подачі поливної води, адресованої голові Запорізької обласної державної адміністрації Малашку Ю.А.

Після обговорення та обміну думками **В И Р І Ш И Л И** :

1.5.1. **Взяти інформацію до відома**.

1.5.2. **Рекомендувати** Запорізькій обласній військовій адміністрації прийняти до уваги заяву голови правління Об'єднаного обслуговуючого садівничого товариства «Екологія+» Приймак О.О.

1.5.3. **Витяг з Протоколу №24 від 29.06.2023р. з питання №1.5.** направити голові Запорізької обласної державної адміністрації Малашку Ю.А.

Голосували: **«за»** - одноголосно.

1.6. **Воронову Н.В.**, доцента кафедри загальної та прикладної екології та зоології Запорізького національного університету, з приводу масового напливу небезпечних видів комарів. Після екологічної катастрофи з'явились ділянки, де спостерігається масовий вихід комарів. Військові прохають надати засоби захисту від комарів, які в свою чергу погано досліджені в Україні. Ці види комах є переносниками різних збудників захворювань, таких як малярія, які в свою чергу несуть смертельну небезпеку. Цю проблему треба досліджувати, бо наслідки можуть бути непередбачувані. ЗНУ співпрацює з Даллаським університетом, в яких є досвід біологічної та хімічної боротьби з небезпечними комарами.

Після обговорення та обміну думками **В И Р І Ш И Л И** :

1.6.1. **Взяти інформацію до відома**.

1.6.2. **Рекомендувати** Запорізькій обласній військовій адміністрації передбачити фінансування та додати відповідні заходи щодо дослідження та боротьби з небезпечними видами комарів.

1.6.3. **Витяг з Протоколу №24 від 29.06.2023р. з питання №1.6.** направити голові Запорізької обласної державної адміністрації Малашку Ю.А.

Голосували: **«за»** - одноголосно.

1.7. **Зарубу О.Г.**, начальника відділу іхтіології управління державного агентства меліорації та рибного господарства у Запорізькій області, з приводу екологічної катастрофи внаслідок підриву Каховської ГЕС та греблі водосховища. Практично від м. Запоріжжя та м. Херсона риба мігрувала. Був поодинокий випадок загибелі риби, але показник не є критичним. Але проблема Каховського водосховища є, в русловій частині річки Дніпро на сьогодні близько 4 тис. тон риби може загинути, якщо вона не мігрує. За негативними прогнозами та підрахунками, за 5 років Каховське водосховище може втратити близько 100 тис тон риби. Управління пропонує об'єднати всі профільні заклади для прорахування збитків, внаслідок чого буде зрозумілий дієвий механізм боротьби з можливими наслідками. Також є проблема відсутності виходу на катері до русла річки Дніпро для взяття проби води на дослідження.

Після обговорення та обміну думками **В И Р І Ш И Л И** :

1.7.1. **Взяти інформацію до відома**.

Голосували: **«за»** - одноголосно.

1.8. **Чумаченка І.М.,** депутата, голову постійної комісії, **Охріменко С.Г.,** керівника національного заповідника «Хортиця», з приводу комплексних експедицій по територіям, які омилилися після спуску Каховського водосховища. Це включає в себе зокрема й лабораторні аналізи, проведення яких наразі не вбачається можливим, для цього треба залучати спеціалістів та фахівців. Поки доступ на територію, яку треба дослідити, заборонений.

Після обговорення та обміну думками **В И Р І Ш И Л И** :

1.8.1. **Взяти інформацію до відома**.

1.8.2. **Рекомендувати** Запорізькій обласній військовій адміністрації внести зміни до програми виділення коштів для дослідження та моніторингу щодо комплексних експедицій в місцях о. Хортиця, с. Малокатеринівка, ділянка мостових переходів м. Запоріжжя, Гребного каналу, с. Біленьке, с. Розумівка, Балабинський залив.

1.8.3. **Витяг з Протоколу №24 від 29.06.2023р. з питання №1.8.** направити голові Запорізької обласної державної адміністрації Малашку Ю.А.

Голосували: **«за»** - одноголосно.

Голова комісії, д.ю.н., професор — Ігор ЧУМАЧЕНКО

Секретар комісії — Олександр БІЛИЙ